

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Institucionální systém EU

Existence institucí Evropské unie je přímo odvozena ze smluv o ESUO, EHS a EURATOM, v kterých členské státy souhlasily s přenesením části svých pravomocí na orgány Společenství. Instituce Evropské unie se vzájemně doplňují. Jejich sídla nejsou koncentrována na jednom místě (nejčastěji Brusel, Štrasburk, Lucemburk).

Hlavní orgány Evropské unie

1. Evropská rada
2. Rada EU
3. Evropská komise
4. Evropský parlament
5. Evropský soudní dvůr
6. Evropský účetní dvůr

V institucionální struktuře Evropské unie hraje hlavní roli trojice těchto orgánů :

Evropská komise – Rada EU – Evropský parlament.

Doplňuje je Evropský soudní dvůr.

Platí, že Komise **navrhuje**, Evropský parlament **doporučuje**, Rada Evropské unie **rozhoduje**, Evropský soudní dvůr **řeší spory**.

K těmto institucím přibyla v roce 1974 Evropská rada, která je **vrcholným politickým orgánem** a určuje plán dalšího vývoje Evropské unie.

Poznámka :

Pozor! Nezaměňujte pojmy Evropská rada, Rada Evropské unie a Rada Evropy, která vůbec nepatří do institucionální struktury Evropské unie.

Kromě hlavních orgánů Evropské unie existují dále :

Poradní orgány (Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů).

Finanční orgány (Evropská centrální banka, Evropská investiční banka).

Jiné specializované subjekty (Evropský ombudsman, Evropský inspektor ochrany údajů).

A další orgány jako např. Evropská správní škola, Úřad pro výběr personálu Evropských společenství aj.

Poznámka :

V některé literatuře a v různých zdrojích informací o Evropské unii se můžete setkat s kategorizací evropských institucí např. do tří skupin.

Řídící instituce : Evropská rada a institucionální trojúhelník – Rada EU (tzv. Rada ministrů), Evropská komise a Evropský parlament

Kontrolní a poradní instituce: Evropský soudní dvůr, Účetní dvůr, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů

Finanční instituce : Evropská investiční banka, Evropská centrální banka

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Evropská rada

Je hlavním politickým orgánem Evropské unie.

Často se označuje jako setkání na nejvyšší úrovni.

Schází se minimálně dvakrát ročně v Bruselu, od roku 2002 čtyři setkání ročně, případná další setkání se konají v předsednické zemi Rady Evropské unie.

Skládá se z nejvyšších představitelů členských zemí, tj. hlav států nebo premiérů, stálého předsedy Evropské rady a předsedy Evropské komise.

Předseda Evropské rady má funkční období 2,5 roku a může být zvolen dvakrát po sobě.

Funkční období Evropské rady není stanoveno.

Reprezentuje členské státy.

Hlavní funkce – hledání společných postojů a formulace strategií dalšího vývoje Evropské unie.

Historie Evropské rady

Evropská rada byla ustanovena již v roce 1974, ale stálou součástí institucionální struktury ES se stala přijetím Jednotného evropského aktu v roce 1986. Oficiální status má od roku 1993.

Činnost Evropské rady

Evropská rada je odpovědná za základní politická rozhodnutí, řešení závažných politických problémů a určuje směr vývoje evropské integrace. Často napomáhá řešit spory mezi členskými státy.

Summit se vyjadřuje k vnějším vztahům Evropské unie a společné zahraniční a bezpečnostní politice.

Evropská rada neschvaluje právní normy a její deklarace a směrnice nejsou pro členské státy právně závazné. Závěry jednání summitu jsou ale důležitým návodem pro činnost Evropské komise i Rady EU.

Po každém zasedání taktéž Evropská rada předkládá zprávu Evropskému parlamentu a každoročně také zprávu o pokroku dosaženém v Evropské unii.

Na setkáních Evropské rady se prezentují národní zájmy členských států EU, přičemž hlavním cílem je hledání konsensu. V některých případech přijímá rozhodnutí jednomyslně nebo kvalifikovanou většinou.

Předsednictví Evropské rady se mění každých 6 měsíců (střídají se jednotlivé členské státy). Uvažuje se o prodloužení tohoto období na jeden rok.

Rada EU

Rada Evropské unie se často nazývá jako Rada ministrů.

Je hlavním zákonodárným a rozhodovacím orgánem EU.

Sídlo Rady EU je v Bruselu a Lucemburku, některá neformální jednání se konají v předsednické zemi.

Zasedání Rady EU se zúčastňuje předseda Evropské komise.

Skládá se z ministrů zodpovědných za projednávanou oblast (např. setkání ministrů zemědělství v Radě pro zemědělství a rybolov). Lisabonská smlouva určila, že se rada EU nyní schází v deseti různých složeních.

Rada pro všeobecné záležitosti

Zpravidla se jí účastní ministři zodpovědní za evropské záležitosti.

Rada pro zahraniční věci

Je jedinou formací Rady, pro kterou neplatí rotující předsednictví. Předsedou je vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku volený na 5 let. Skládá se z ministrů zahraničních věcí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rada pro hospodářské a finanční záležitosti
Skládá se z ministrů financí a hospodářství.

Rada pro spravedlnost a vnitro
Skládá se z ministrů spravedlnosti a vnitra.

Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdravotnictví a spotřebitelské záležitosti
Skládá se z ministrů odpovědných za tyto jmenované oblasti (u nás ministr práce a sociálních věcí, ministr zdravotnictví).

Rada pro konkurenceschopnost
Skládá se dle probírané agendy z ministrů průmyslu, ministrů pro evropské záležitosti apod.

Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku
Skládá se z ministrů dopravy a ministrů zodpovědných za energetiku.

Rada pro zemědělství a rybolov
Skládá se z ministrů zodpovědných za resort zemědělství aj.

Rada pro životní prostředí
Skládá se z ministrů pro životní prostředí

Rada pro školství, mládež a kulturu
Skládá se z ministrů zodpovědných za vzdělání, kulturu apod.

Poznámka :

Pokud se projednává téma, které spadá pod více ministerstev, schází se tzv. JUMBO Rada.

Funkční období Rady EU není stanoveno.

Rada EU reprezentuje členské státy.

Hlavní funkcí je koordinace hospodářské politiky členských států. Dále Rada EU schvaluje evropské právo (často spolu s Evropským parlamentem), jménem EU uzavírá smlouvy s jednotlivými státy nebo mezinárodními organizacemi, společně s Evropským parlamentem schvaluje rozpočet EU. Rozvíjí společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (2. pilíř EU) a koordinuje práci v oblasti justice a vnitřních věcí (3. pilíř EU).

Návrhy Radě EU předkládá Komise EU.

Předsedou je představitel předsednické země, mění se tedy co 6 měsíců.

Rozdělení hlasů v Radě EU (Radě ministrů) od 1.1.2007

Francie, Itálie, Německo, Velká Británie	29
Polsko, Španělsko	27
Belgie, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko	14
Česká republika, Maďarsko, Řecko	12
Bulharsko, Rakousko, Švédsko	10
Dánsko, Estonsko, Finsko, Irsko, Litva, Lotyšsko,	
Slovensko, Slovinsko, Kypr, Lucembursko	4
Malta	3

Celkem hlasů 345

Kvalifikovaná většina 255

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kvalifikované většiny je dosaženo současným splněním tří podmínek :

Rozhodnutí je podpořeno minimální počtem hlasů 255.

Počet hlasů jednotlivé země je stanoven podle počtu obyvatel.

Země nemůže své hlasy dělit, musí je použít všechny najednou.

Rozhodnutí je schváleno nadpoloviční většinou členských států (pokud se hlasuje o návrhu předloženém Komisí). U ostatních rozhodnutí je nutná dvoutřetinová většina členských států.

Státy hlasující pro návrh musí představovat alespoň 62% celkového počtu obyvatel EU.

Poznámka :

Další úpravu kvalifikované většiny přináší Lisabonská smlouva. Po přechodném období trvajícím do roku 2017 má platit mechanismus, podle kterého bude pro přijetí legislativy nově třeba dvojité většiny – tj. 55% států zastupujících 65% obyvatelstva.

Evropská komise

Evropská komise vznikla v 50. letech 20. století na základě ustanovení v zakládajících smlouvách.

Sídlí v Bruselu.

Skládá se z 27 komisařů (1 z každé členské země), včetně předsedy.

Na základě Lisabonské smlouvy dojde k další úpravě počtu komisařů. Od roku 2014 má být snížen počet komisařů tak, aby nové složení odpovídalo dvěma třetinám počtu členských států. Pro zaručení rovnosti bude zaveden rotační princip, který zajistí, že každý stát bude mít svého zástupce ve dvou ze třech pětiletých funkčních období Komise.

Evropská komise je největší institucí EU, ve svém aparátu má přes 24 tisíc pracovníků, kteří mají status evropských úředníků a jsou placeni z rozpočtu EU.

Funkční období je 5 let. Nová komise musí vzniknout do šesti měsíců po volbách do Evropského parlamentu. Základními pracovními jazyky jsou angličtina, francouzština a němčina.

Reprezentuje Evropskou unii (nadmárodní princip).

Je nezávislá na vládách členských států a zodpovídá se pouze Evropskému parlamentu.

Hlavní funkcí Evropské komise je výkonná moc EU, tvorba legislativních návrhů, podpora a rozvoj integrace.

- Výkonná pravomoc spočívá v tom, že Komise zabezpečuje provádění primárních smluv (Římská smlouva, Smlouva o EU aj.).
- Navrhuje legislativu. Jako jediná může Parlamentu a Radě předkládat návrhy právních předpisů.
- Realizuje rozhodnutí Rady EU a různé politické aktivity EU
- Se zmocněním Rady EU může projednávat obchodní smlouvy s nečlenskými zeměmi a spravovat zemědělské trhy
- Sestavuje rozpočet EU, který předkládá Radě EU a Evropskému parlamentu. Spravuje fondy EU a řídí společnou politiku v oblasti zemědělství a zaměstnanosti
- Kontroluje dodržování dohod a může podat žalobu u Soudního dvoru na kterýkoli členský stát, který neplní své závazky.

Předseda Evropské komise je volen Evropskou radou a schvalován Evropským parlamentem na 5 let. Komise je stálým orgánem a obvykle se schází jednou týdně (většinou ve středu). Její jednání upravuje jednací řád. Svá rozhodnutí schvaluje prostou většinou. V praxi se častěji uplatňuje zásada konsensu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Evropský parlament

Je jednou ze tří zakládajících institucí Evropské unie.

Je jedinou přímo volenou institucí EU.

Jeho význam začal narůstat po prvních přímých volbách v roce 1979, získával více pravomocí.

Evropský parlament má tři sídla. Ve Štrasburku se europoslanci scházejí jeden týden v měsíci na plenárním zasedání. V Bruselu se scházejí stálé výbory EP mezi plenárními zasedáními a předsednictvo Evropského parlamentu a generální sekretariát sídlí v Lucemburku.

Skládá se ze 736 poslanců volených v přímých volbách občany EU.

Funkční období je 5 let.

Evropský parlament reprezentuje občany Evropské unie.

Hlavní funkcí je demokratická kontrola zákonodárního procesu a výkonné moci a schvalování návrhu rozpočtu. Evropský parlament vykonává pravomoci podobné těm, které mají národní parlamenty, ale o zákonodárnou pravomoc se musí dělit s Radou EU. Nemůže být přijato rozhodnutí, pokud nebylo dosaženo souhlasu mezi těmito dvěma institucemi.

Předseda Evropského parlamentu je volen na 2,5 roku.

Volební systém není jednotný, liší se podle tradic a ústavních pravidel jednotlivých členských zemí.

Poslanci v EP nejsou rozdělení podle státní příslušnosti, ale podle politické příslušnosti do tzv. frakcí.

Evropský soudní dvůr

Sídlí v Lucemburku.

Skládá se z 27 soudců (1 z každé členské země) a 8 generálních advokátů.

Funkční období je 6 let.

Předseda je volen na 3 roky.

Je soudní institucí, která dohlíží na dodržování komunitárního práva (práva Evropského společenství neboli tzv. evropského práva zahrnující základací smlouvy a právní akty přijaté evropskými institucemi), na jeho interpretaci a na aplikaci evropských smluv.

Kontroluje rozhodování Rady EU a Evropské komise.

Na soud se může obrátit kterýkoliv členský stát, instituce EU nebo jednotlivec.

Jeho rozsudky jsou závazné pro všechny soudy členských států

Evropský účetní dvůr

Sídlí v Lucemburku.

Byl založen v roce 1975, ale mezi orgány EU byl zařazen až nabytím Maastrichtské smlouvy 1.11.1993.

Skládá se z 27 členů – auditorů (1 z každé členské země) a dalších 800 zaměstnanců.

Funkční období je 6 let.

Předseda je volen na 3 roky.

Jeho úkolem je dodržování rozpočtového režimu a disciplíny všech institucí EU.

Má pravomoc prověřovat rozpočet EU.

Hlavní funkcí tedy je kontrola řádného používání finančních prostředků EU.

Vypracovává výroční zprávu o rozpočtu EU, ze které pak vychází Evropský parlament při posuzování činnosti Komise EU.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky a úkoly :

1. Kdo je současným předsedou Evropské rady?
2. Kde se Evropská rada nejčastěji schází (město, budova)?
3. Ve kterém období patřilo předsednictví Evropské unie (resp. předsednictví v Radě EU) České republice? A jak skončilo?
4. Kdo je v současnosti evropským komisařem za Českou republiku?
5. Kdo je předsedou Evropské komise?
6. Kdo je předsedou Evropského parlamentu?
7. Jak často se konají volby do Evropského parlamentu a kdy se konaly první přímé volby do Evropského parlamentu?
8. Kolik politických frakcí je momentálně v Evropském parlamentu? Vyjmenujte je.
9. Kolik europoslanců má Česká republika v Evropském parlamentu? Z jakých jsou politických stran a jsou členy některých politických frakcí EP? Pokud ano, tak jakých?
10. Jaká byla volební účast ve volbách do Evropského parlamentu v České republice?
11. Kolik měla Česká republika europoslanců po prvních volbách v roce 2004 a kolik jich máme v současnosti?
12. Proč se v letech 2004 - 2009 několikrát měnil počet poslanců v Evropském parlamentu?
13. Který stát má nejvíce a naopak nejméně europoslanců?
14. Evropský parlament uděluje tzv. Sacharovovu cenu mimořádným osobnostem, které bojují proti netoleranci, fanatismu a útlaku. Kterým osobnostem byla tato cena v minulosti udělena?
15. Jaký volební systém se používá při volbách do EP v České republice (většinový, smíšený, poměrný)?